

СПОСІБ ВЧИНЕННЯ СУТЕНЕРСТВА ТА ВТЯГНЕННЯ ОСОБИ В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Статтю присвячено розгляду деяких аспектів розслідування сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією. Акцентовано увагу на ролі й місці способів вчинення зазначених кримінально-наказуємих діянь у системі елементів їх криміналістичної характеристики.

Ключові слова: сутенерство, проституція, криміналістична характеристика, спосіб вчинення злочину, спеціальні знання.

Статья посвящена рассмотрению некоторых аспектов расследования сутенерства и вовлечения лиц в занятие проституцией. Акцентируется внимание на роли и значении способа совершения этих уголовно-наказуемых деяний в системе элементов их криминалистической характеристики.

Ключевые слова: сутенерство, проституция, криминалистическая характеристика, способ совершения преступления, специальные знания.

The article is devoted to the consideration of some aspects of the investigation of pimping and involving persons in prostitution. Attention is focused on the role and significance of the way in which these criminal punishments are committed in the system of elements of their criminalistic characteristics.

Key words: pimping, prostitution, criminalistic characteristic, method of commission of crime, special knowledge.

Постановка проблеми. Спосіб вчинення злочину є центральним елементом криміналістичної характеристики будь-якого кримінального правопорушення. Не є винятком і сутенерство, а також втягнення особи в заняття проституцією. Зазначений елемент відображає об'єктивну сторону суспільно-небезпечного діяння. Крім того, його дослідження дає змогу узагальнити можливість сукупності дій правопорушника під час підготовки, вчинення та приховування сутенерства чи втягнення особи в заняття проституцією. Тобто розгляд способу вчинення злочину з урахуванням сучасних умов і тенденцій дає змогу будувати слідчі версії, конкретизувати особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій, що у свою чергу дасть змогу в подальшому розробити на цій основі ефективні науково-практичні рекомендації щодо методики їх розслідування.

Аналіз публікацій. Дослідженням способу вчинення злочину займалися такі відомі вчені, як Т.В. Авер'янова, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, А.Ф. Волобуєв, А.В. Дулов, І.Ш. Жорданія, Г.Г. Зуйков, А.В. Іщенко, О.Н. Колесніченко, В.С. Кузьмичов, Є.Д. Лук'янчиков, М.І. Порубов, М.В. Салтевський, О.Г. Філіппов, В.Ю. Шепітько, М.Г. Щербаковський, М.П. Яблоков та інші. Однак, не припиняючи цінність праць вказаних авторів, варто зазначити, що в їхніх роботах не розглядалися способи вчинення як елемент криміналістичної характеристики сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією. Інакше кажучи, наше дослідження показало деякі відмінності динаміки способів вчинення від тих, що були наведені в розвідках зазначених учених. Це, на нашу думку, зумовлюється соціальними, політичними та економічними змінами в суспільстві, що відбулися за останні десятиліття.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження способу вчинення сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією.

Результати дослідження. Про необхідність підвищення ефективності роботи правоохоронних органів за цим напрямом свідчать офіційні показники стану протидії сутенерству та втягненню особи в заняття проституцією загалом. Так, за даними Генеральної прокуратури України,

у 2013 р. вчинено 259 фактів сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією, за якими в 131 випадку було складено обвинувальні акти; у 2014 р. – 303 факти, за якими обвинувальні акти було складено в 126 випадках; у 2015 р. – 233 факти, за якими обвинувальний акт було складено лише в 107 кримінальних провадженнях; а за 1 півріччя 2016 р. обліковано 152 факти сутенерства, з яких лише в 43 випадках вручено повідомлення про підозру. Як бачимо, з усіх облікованих кримінальних правопорушень менше 50% доведено до складення обвинувального акта.

Відразу варто вказати на те, що спосіб злочину, як вдало наголошують окремі автори, являє собою характер дії особи, що виявляється в певній взаємозалежній системі операцій і прийомів підготування, вчинення та приховування злочину [6, с. 22]. Його визначення сформулював ще Г.Г. Зуйков, говорячи, що це система дій під час підготовки, вчинення та приховування злочину, детермінованих умовами зовнішнього середовища та психофізичними властивостями особи, що можуть бути пов'язані з вибором використання відповідних знарядь або засобів та умов, місця й часу [5, с. 12].

С.М. Зав'ялов, використовуючи традиційний підхід, розглядає спосіб вчинення злочину як тріаду способів готування, вчинення та приховування злочину. Він зазначає, що ними виступає різновид діяльності людини, якій притаманні соціально-психологічні якості, орієнтувальні, сенсомоторні особливості суб'єкта [4, с. 26].

У свою чергу В.В. Тищенко до змісту способів вчинення кримінального правопорушення відносить комплекс діянь злочинця з підготовки, вчинення та приховування злочину, зумовлених метою злочинного діяння, властивостями особи злочинця та обстановкою (об'єктивними й суб'єктивними факторами), результати яких відбиваються на матеріальних та інтелектуальних слідах, що характеризують психічні й фізичні риси особи злочинця [17, с. 18].

В.А. Журавель вказує на те, що функціональний аспект поведінки злочинця обраний для характеристики способу вчинення злочину як системи дій, прийомів, операцій, що спрямовані на досягнення певного злочинного результату. Знання типових способів вчинення необережних вбивств дає змогу ефективно застосовувати одну з найбільш ефективних і практичних схем їх розслідування, яка представляється науковцями в послідовності: сліди злочину → спосіб вчинення злочину → особа злочинця [3, с. 28]. У розрізі цього необхідно наголосити на тому, що основоположними засобами для отримання відомостей про способи вчинення злочину є огляд місця події, допити, судові експертизи.

Е.Д. Куранова зауважила, що в зміст поняття способу вчинення злочину можна включити дії з його приховування, та визначила спосіб як комплекс дій із підготування, вчинення, приховування злочину, який обраний винним відповідно до наміченої мети та тих умов, у яких здійснюється злочинний задум [8, с. 165]. Як бачимо, більшість науковців розглядають спосіб вчинення злочину в поєднанні його компонентів. Ми повністю підтримуємо ці позиції та вважаємо спосіб вчинення злочинів, пов'язаних із проституцією й сутенерством, повноструктурним, що охоплює підготовку до його вчинення, безпосередній спосіб вчинення та способи приховування. По черзі спробуємо дослідити вказані елементи.

Як зазначають низка авторів, типовими способами підготовки до вчинення злочину, пов'язаного із сутенерством, можна назвати такі:

- підшукування приміщень, де будуть надаватися сексуальні послуги або збиратимуться члени злочинної групи та повії (нерідко для цього можуть використовуватися спеціально створені фірми). Також може здійснюватися пошук осіб, які утримують місця розпусти;
- підшукування жінок, які будуть займатися проституцією;
- пошук співучасників та розподіл між ними функцій (хто транспортує, хто охороняє повії і територію, хто залучає нових повії чи клієнтів тощо);
- налагодження системи зв'язку між співучасниками, складання «графіків» роботи;
- розміщення оголошень у засобах масової інформації чи в Інтернеті, виготовлення візиток;
- пошук зв'язків серед працівників правоохоронних органів або «кримінального даху» тощо [11, с. 300].

Доречною нам здається класифікація дій із підготовки злочинів, надана О.В. Баланюком, який виокремив такі групи:

- 1) підготовчі дії щодо приховування особистої участі (розроблення плану зі створення неправдивого алібі, що включає в себе комплекс дій, спрямованих на створення в певних осіб неправильного уявлення про істинне місце перебування злочинця в конкретний час, попередню домовленість із неправдивими свідками тощо; підбір, придбання засобів, призначених для зни-

шення слідів злочинця, а також підбір засобів, призначених для утруднення використання службово-пошукового собаки тощо);

2) підготовчі дії з приховування злочину загалом і маскуванню окремих його обставин (виготовлення чи складання підроблених документів із метою приховання злочинних фінансово-господарських операцій або справжніх обставин події; планування й підбір засобів та створення умов для вчинення інсценування події тощо);

3) підготовчі дії зі створення умов для ухилення від відповідальності та продовження злочинної діяльності (вчинення дій, спрямованих на створення уявлення про винність у злочині інших осіб або «об'єктивних» обставин, що призвели до злочинних наслідків; вербування та встановлення корумпованих зв'язків із відповідними посадовими особами органів влади й управління тощо) [1, с. 195–196].

Так, у період з 2009 р. по 27 березня 2012 р. громадянин М. вчинив сутенерські дії, забезпечуючи заняття проституцією не менш ніж 50 жінками, які надавали сексуальні послуги за винагороду. Так, підбираючи жінок привабливої зовнішності, які були згодні надавати за грошову винагороду послуги сексуального характеру чоловікам, громадянин М. укладав із ними усну домовленість, відповідно до якої він буде зводити їх із заможними клієнтами, а вони у свою чергу після надання згаданим клієнтам сексуальних послуг обумовлену частину отриманої грошової винагороди будуть віддавати йому як плату за забезпечення їх заняття проституцією. Громадянин М. отримував від жінок, з якими раніше домовився про забезпечення їх заняття проституцією, деякі їхні анкетні та антропометричні дані, номери телефонів, фотознімки, які розміщував і зберігав на своїй електронній поштовій скриньці в мережі Інтернет. Далі громадянин М. підшукував заможних чоловіків, яким пропонував сприяти в отриманні ними сексуальних послуг, і в разі укладення з ними такої домовленості після обговорення приблизного розміру грошової винагороди надсилав зі своєї електронної поштової скриньки на надану останніми електронну поштову адресу зібрані раніше фотознімки та деякі особисті дані про жінок, діяльність із заняття проституцією яких він забезпечував, а також інформацію про розмір винагороди кожній із них за надання сексуальних послуг. У подальшому, домовившись із клієнтами щодо обрання жінки, яка їм сподобалась та від якої вони бажали отримати послуги сексуального характеру, та обговоривши також час і місце її прибуття, розмір грошової винагороди й спосіб її оплати, громадянин М. забезпечував прибуття обраної клієнтом жінки в обумовлені останнім час і місце зустрічі для надання нею сексуальних послуг за грошову винагороду, частину якої жінка передавала йому [15].

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень дав змогу встановити, що серед типових способів підготовки до сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією найбільш розповсюдженими є такі:

- підшукування приміщень, де будуть надаватися сексуальні послуги або збиратимуться члени злочинної групи та повії (48%);
- пошук осіб, які утримують місця розпусти (44%);
- підшукування жінок, які будуть займатися проституцією (95%);
- створення бази жінок, які будуть займатися проституцією (24%);
- пошук співучасників та розподіл між ними функцій (23%);
- налагодження системи зв'язку між співучасниками (89%);
- складання «графіків» роботи (32%);
- розміщення оголошень у засобах масової інформації або в Інтернеті (27%);
- виготовлення візиток (4%);
- підбір клієнтів (29%).

Стосовно безпосереднього способу вчинення досліджуваного злочину варто зауважити, що, на думку А.А. Небитова, груповий та організований спосіб характерний для цих злочинів тому, що такі протиправні діяння вчинити одній особі вкрай важко, оскільки вони передбачають систематичні й різнопланові дії (наприклад, вербування, охорону, транспортування, матеріальне забезпечення повій тощо), що потребує розподілу функцій. Відтак ефективне примушування до заняття проституцією, втягнення до неї та сутенерство можливі в умовах співучасті з розподілом функцій і ролей. Водночас тривалість діяльності таких об'єднань залежить від наявності корупційних зв'язків в органах державної влади, від дотримання правил конспірації та дисципліни, які сприяють уникненню винними заходів кримінальної відповідальності [12, с. 38].

Є.В. Пряхін виділяє такі типові способи безпосереднього вчинення злочину, пов'язаного із сутенерством:

– дії, пов'язані із забезпеченням заняття проституцією іншою особою (пошук клієнта, надання приміщення, транспортування, отримання грошей за надання секс-послуг, передача частини грошей повії);

– втягнення особи в заняття проституцією;

– примушування особи займатися проституцією. Як показує практика, зараз трапляється порівняно небагато випадків примушування особи займатися проституцією. Переважно особу різними способами втягують у заняття проституцією [11, с. 300].

Так, 25 жовтня 2012 р. приблизно о 12 годині 00 хвилин громадянин Б. за попередньою змовою з громадянином Ю., перебуваючи біля Торговельного центру «Кристал» м. Луганська, зустрілися з раніше не знайомими громадянками Д., Ж. та З., після чого в приміщенні кафе, розташованого на вул. Оборонній м. Луганська, переконали останніх поїхати разом із ними до Москви (Російська Федерація) для заняття проституцією за грошову винагороду, а також запевнили жінок про серйозність своїх намірів (забезпечити житлом, автомобільним транспортом, а також заходами фізичної охорони), акцентуючи увагу на тому, що цей вид діяльності буде для них абсолютно безпечний. Жінки надали свою згоду на заняття проституцією в м. Москві (Російська Федерація). Продовжуючи реалізовувати свій злочинний намір, 25 жовтня 2012 р. приблизно о 13 годині 30 хвилин громадянин Б. та громадянин Ю. попрямували на автомобілі із зазначеними особами в бік Російської Федерації. Далі 25 жовтня 2012 р. приблизно о 15 годині 00 хвилин під час перетину державного кордону України на КПП «Красна Талівка» вони були затримані співробітниками міліції [14].

Останнім елементом способу вчинення злочину є спосіб його приховування. Стосовно цього питання П.В. Малишкін зазначає, що для перспективи приховування суспільно-небезпечного діяння злочинець найчастіше формує так звані штучні умови для ефективної реалізації задуманого. У результаті здійснення ним комплексу дій для приховування злочину в обстановці злочину відображаються основні властивості ознак вибраного ним способу злочину. З інформації, отриманої зі слідів, які особа залишила на місці події в ході здійснення дій із приховування злочину, стає можливим визначити спосіб їх вчинення, дії злочинця, вчинені із цією метою, та розпізнати спосіб приховування [10, с. 22]. Так, Б.Б. Рибников наголошував на тому, що досліджувана категорія – це діяльність особи, спрямована на приховування відомих їй фактів та обставин скоєного злочину [13, с. 67].

Інші автори визначають його як ситуаційне, повторюване явище, детерміноване низкою об'єктивних і суб'єктивних факторів, найважливішим із яких є умисел та пов'язані з ним мотив і мета [9, с. 31]. В.О. Коновалова наголошує на тому, що психічна напруженість під час приховування злочину та наявність об'єктивних чинників, що створюють певні непередбачені перешкоди, порушують навіть ретельно продуману логіку приховування та створюють для злочинця можливість допущення безлічі промахів, з одного боку, та одержання для слідчого важливої інформації – з іншого [7, с. 21].

На наше переконання, найбільш конкретне визначення цього поняття надав М.В. Даньшин, визначивши, що спосіб приховування злочину розуміється як заснований на реалізації системи об'єктивних і суб'єктивних факторів дійсності комплекс дій чи бездіяльність особи, яка приховує злочин до, у момент або після вчинення злочину [2, с. 10].

Так, у 2007 р. громадянка Й. вирішила створити та в подальшому утримувати на території м. Миколаєва низку місць розпусти, розраховуючи при цьому забезпечити їх постійне функціонування шляхом організації заняття в них проституцією (систематичним наданням сексуальних послуг із метою отримання доходу) особами жіночої статі. З метою підтримання квартири в стані придатності для використання як місця розпусти громадянка Й. забезпечувала оплату найму (оренди) квартири, комунальних послуг, систематичне придбання й розміщення в ній засобів контрацепції (презервативів) і відповідних допоміжних засобів (гелів-змащувачів), а також забезпечення відповідного підбору персоналу – осіб жіночої статі, які, перебуваючи в скрутному матеріальному становищі, погоджувались на заняття проституцією (систематичне надання послуг сексуального характеру) на означених громадянкою Й. умовах. Окрім того, громадянка Й. розробила низку конспіративних заходів, спрямованих на приховування своєї протиправної діяльності та забезпечення тривалого функціонування місця розпусти. Зокрема, з метою пошуку клієнтів, які бажали скористатись місцем розпусти, у загальнодоступній мережі Інтернет громадянка Й. розмістила оголошення-анкети про надання на території м. Миколаєва заздалегідь підібраними жінками з вигаданими анкетними даними (робочими псевдонімами) послуг сексуального характеру із зазначенням їх вартості, тривалості та виду. З метою забезпечення умов конспірації та

запобігання розкриттю реальних анкетних і контактних даних жінок, які надавали послуги сексуального характеру, а також фактичного місцезнаходження місця розпусти в оголошеннях-анкетах громадянка Й. зазначала як контактні дані власні номери операторів мобільного зв'язку. Під час надходження телефонних дзвінків від клієнтів громадянка Й. особисто відповідала на них та забезпечувала роз'яснення клієнтам умов і вартості надання послуг сексуального характеру, а також у разі досягнення згоди за всіма умовами повідомляла фактичну адресу, де клієнта чекала заздалегідь підібрана жінка (проститутка), яка мала вільний доступ до місця розпусти [16].

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень дав змогу встановити, що серед типових способів приховування сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією найбільш розповсюдженими є такі:

- організація фірм під виглядом заняття легальним бізнесом (ресторанним, готельним або з надання інших послуг (83%));
- заява під час затримання (особливо з боку сутенера), що він не знайомий із повіями, уперше їх бачить (85%);
- знищення «чорної» бухгалтерії, використаних презервативів (91%).

Висновки. Таким чином, спосіб вчинення сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією є центральним елементом криміналістичної характеристики злочину. Серед типових способів підготовки до сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією найбільш розповсюдженими є підшукування приміщень, де будуть надаватися сексуальні послуги або збиратимуться члени злочинної групи та повії (48%); пошук осіб, які утримують місця розпусти (44%); підшукування жінок, які будуть займатися проституцією (95%); налагодження системи зв'язку між співучасниками (89%); складання «графіків» роботи (32%); підбір клієнтів (29%).

Типові способи безпосереднього вчинення злочину, пов'язаного із сутенерством, є такими: дії, пов'язані із забезпеченням заняття проституцією іншою особою (пошук клієнта, надання приміщення, транспортування, отримання грошей за надання секс-послуг, передача частини грошей повії); втягнення особи в заняття проституцією; примушування особи займатися проституцією. Завдяки їх дослідженню розкривається об'єктивна сторона правопорушення, а працівники правоохоронних органів можуть більш якісно проводити окремі слідчі (розшукові) дії.

Список використаних джерел:

1. Баланюк О.В. Підготовка до злочину: поняття та криміналістична класифікація / О.В. Баланюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2006. – Вип. 27. – С. 192–196.
2. Даньшин М.В. Класифікація способів приховування злочинів в криміналістиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / М.В. Даньшин. – Х., 2000. – 20 с.
3. Журавель В.А. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : [наук.-практ. посібник] / В.А. Журавель. – Х. : ТОВ «Одісей», 2005. – 112 с.
4. Зав'ялов С.М. Спосіб вчинення злочину: сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / С.М. Зав'ялов ; НАВС. – К., 2005. – 241 с.
5. Зуйков Г.Г. Криминологическое учение о способе совершения преступления : автореф. дисс. ... докт. юрид. наук / Г.Г. Зуйков. – М., 1970. – 41 с.
6. Колесниченко А.Н. Криминалистическая характеристика преступлений : [учеб. пособие] / А.Н. Колесниченко, В.Е. Коновалова. – Х. : Юридический ин-т, 1985. – 144 с.
7. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования : [монография] / В.Е. Коновалова. – Х. : Факт, 2001. – 324 с.
8. Куранова Э.Д. Об основных положениях методики расследования отдельных видов преступлений / Э.Д. Куранова // Вопросы криминалистики. – М., 1962. – Вып. 6–7. – С. 163–168.
9. Лузгин И.М. Способ сокрытия преступления и его криминалистическое значение : [лекция] / И.М. Лузгин, В.П. Лавров. – М., 1980. – 34 с.
10. Малышкин П.В. Способ сокрытия преступления и его место в структуре способа совершения преступления / П.В. Малышкин // Следователь. – 2009. – № 1. – С. 19–24.
11. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ : [навч. посібник] / [О.В. Батюк, Р.І. Благута, О.М. Гумін та ін.] ; за заг. ред. Є.В. Пряхіна. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – 324 с.
12. Небитов А.А. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією / А.А. Небитов // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 1. – С. 35–43.

13. Рыбников Б.Б. Проблема сокрытия преступлений и ее место в советской криминалистике / Б.Б. Рыбников // Криминалистический сборник. – Рига, 1972. – С. 67–70.
14. Справа № 1кп-1339/12 // Архів Ленінського районного суду м. Луганська, 2013 р.
15. Справа № 2610/25688/2012 // Архів Шевченківського районного суду м. Києва, 2012 р.
16. Справа № 490/828/13-к // Архів Центрального районного суду м. Миколаєва, 2013 р.
17. Тищенко В.В. Концептуальні основи розслідування корисливо-насиленницьких злочинів : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.09 / В.В. Тищенко ; Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2003. – 34 с.

УДК 343.5

СІРОУХ І.В.

АЛГОРИТМИ ДІЙ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ СТВОРЕННЯ АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ РОЗПУСТИ ТА ЗВІДНИЦТВА, УЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ

Статтю присвячено розгляду деяких аспектів розслідування створення або утримання місць розпусти та звідництва, учинених організованими групами. Акцентовано увагу на важливості алгоритмів дій слідчого в розкритті досліджуваного кримінального правопорушення.

Ключові слова: розслідування, звідництво, організаційно-тактичне забезпечення, слідча (розишкова) дія, алгоритм, тактичний прийом.

Статья посвящена рассмотрению некоторых аспектов расследования создания или содержания мест разврата и сводничества, совершенных организованными группами. Акцентируется внимание на важности алгоритмов действий следователя в раскрытии исследуемого преступления.

Ключевые слова: расследование, сводничество, организационно-тактическое обеспечение, следственное (розыскное) действие, алгоритм, тактический прием.

The article is devoted to the consideration of some aspects of the investigation of the establishment or maintenance of places of debauchery and pandering committed by organized groups. Attention is focused on the importance of the investigator's algorithms in investigating the crime being investigated.

Key words: investigation, pandering, organizational and tactical support, investigative action, algorithm, tactical reception.

Постановка проблеми. Розслідування кримінальних правопорушень вимагає від працівників правоохоронних органів злагодженої діяльності, спрямованої на встановлення істини в справі. Така система дій можлива лише завдяки чіткій алгоритмізації розслідування та керівній ролі слідчого. Він повинен ефективно планувати заходи, а також здійснювати розподіл функцій між відповідними працівниками підрозділів Національної поліції України. Під час розслідування створення або утримання місць розпусти та звідництва, учинених організованими групами, питання створення дієвих алгоритмів дій слідчого не втрачає своєї актуальності.

Аналіз публікацій. Ця проблематика висвітлювалась у роботах В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, В.Д. Берназа, А.Ф. Волобуєва, В.А. Журавля, А.В. Іщенко, О.Н. Колесніченка, В.О. Коновалової, В.К. Лисиченка, Є.Д. Лук'янчикова, В.Г. Лукашевича, М.В. Салтевського, К.О. Чаплинського, В.Ю. Шепітька, М.П. Яблокова та інших науковців. Проблеми попередження й

© СІРОУХ І.В. – ад'юнкт кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)